

Головне управління освіти і науки м. Києва
Центр моніторингу столичної освіти

Аналітична довідка
за результатами моніторингового дослідження
з культури мовлення учнів 7-х класів
загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва

Аналітичну довідку підготувала *В. В. Ткаченко*

Програмний супровід виконали: *П. О. Назаренко, І. Е. Островський*

Висловлюємо подяку за наукове рецензування тестових матеріалів:
кандидату філологічних наук, доценту кафедри української та російської
мов як іноземних Інституту філології Київського національного
університету

імені Тараса Шевченка – *Шевченко Мирославі Вікторівні*
та методисту з української мови відділу змісту суспільно-гуманітарних
навчальних предметів Українського центру оцінювання якості освіти –

Панченкову Андрію Олексійовичу

Київ

2011

З огляду на новітні тенденції розвитку освітніх процесів у світі і в Україні основою освіти є система її цінностей і компетентностей, що визначають здатність особистості успішно діяти у відповідних життєвих і навчальних ситуаціях. Головним освітнім результатом є формування сучасної людини, її світогляду і активної громадянської позиції як необхідних передумов для інтегрування в соціокультурне середовище. Здобуті освітні цінності і сформовані компетентності дають можливість молодій людині творчо реагувати на виклики сучасності, усвідомлювати свою роль у суспільстві та загалом у світі.

На виконання наказу Головного управління освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської держадміністрації) від 26.04.2011 р. № 116 «Про організацію та проведення моніторингового дослідження з культури мовлення учнів 7-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва» 24 травня 2011 р. було проведено дослідження з культури мовлення.

Тема моніторингового дослідження

Вивчення рівня сформованості вмінь і навичок з культури мовлення учнів 7-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва.

Об'єкт дослідження – навчальний процес формування умінь і навичок з культури мовлення в учнів 7-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва.

Предмет дослідження – рівень сформованості умінь і навичок з культури мовлення учнів 7-х класів загальноосвітніх навчальних закладів.

Мета дослідження – одержання об'єктивної інформації про рівень сформованості умінь і навичок з культури мовлення учнів 7-х класів.

Характеристика тесту з культури мовлення як інструменту дослідження

З метою одержання об'єктивної інформації про рівень сформованості умінь і навичок з культури мовлення (мовної компетенції) учнів 7-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва учням запропоновано два паралельні варіанти тесту, що містили по 18 завдань трьох рівнів складності (легкі, оптимальні, складні).

Після тестування отримано такі дані:

- результати виконання тесту кожним учнем за 12-бальною шкалою оцінювання;
- результати виконання кожного завдання тесту;
- кількість балів, яку набрав кожний учень;
- розподіл завдань за рівнем складності.

Аналіз результатів виконання учнями 7-х класів завдань тестового зошита

Відповідно до розподілу результатів дослідження за рівнями навчальних досягнень уміння та навички з культури мовлення сформовано у семикласників переважно на достатньому (55,5 %) і середньому (28,5 %) рівнях.

Середній бал за тест становив 7,3 за 12-бальною шкалою оцінювання. Майже 97 % семикласників отримали оцінки не нижче чотирьох балів.

Результати аналізу виконання учнями тестових завдань трьох рівнів складності такі:

- легкі завдання (№ 1, 2, 11, 12, 15, 16, 18) виконали 84 % учнів;
- оптимальні (№ 3, 4, 5, 6, 8, 10, 14, 17) – 62 %;
- складні (№ 7, 9, 13) – 38% учнів.

Середній показник виконання завдань тесту становить 67 %.

Такий результат дає підстави вважати, що учні на достатньому рівні володіють уміннями працювати із завданнями практичного спрямування з культури мовлення.

На високому рівні сформовані уміння та навички з теми «Лексикологія» (78,5 %), зокрема майже 93 % семикласників уживають слова відповідно до їхнього значення, майже 90 % знають значення слів іншомовного походження та визначають їхні українські відповідники.

Виконуючи завдання з теми «Морфологія», загалом учні продемонстрували достатній рівень навчальних досягнень.

Аналізуючи результати виконання завдань з теми «Фразеологія», слід констатувати, що на високому рівні (81 %) в учнів 7-го класу сформовані уміння доречно використовувати прислів'я в мовленні. Проте певні труднощі виникли у школярів при виконанні завдання щодо значення фразеологічних зворотів.

Висновки за результатами моніторингового дослідження

Дослідження рівня сформованості вмінь і навичок з культури мовлення учнів 7-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва проведено відповідно до програми, поставлені цілі й завдання виконано повністю.

- Визначено рівень мовної компетенції семикласників.
- З'ясовано уміння практично застосовувати отримані теоретичні знання, аналізувати й використовувати їх для виконання певних завдань соціокультурного змісту.
- Розроблено інструментарій моніторингового дослідження; проведено перевірку його надійності та валідності для збирання об'єктивної інформації про рівень сформованості вмінь і навичок з культури мовлення (мовної компетенції).
- Зібрано необхідний фактичний матеріал для корекції навчальних тем з української мови.

Результати дослідження рівня сформованості вмінь і навичок з культури мовлення учнів 7-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва дають підстави для таких висновків:

1. Уміння та навички з культури мовлення сформовано в учнів на достатньому та середньому рівнях навчальних досягнень.

2. Найкраще учні засвоїли теми «Лексикологія» (майже 80 % семикласників виконали завдання з даної теми) та «Ділові папери. Адреса» (понад 73 % учнів правильно виконали завдання).

3. Разом з тим тестування виявило певні прогалини щодо сформованості вмінь і навичок учнів з культури мовлення, зокрема :

- уживання в мовленні наказового способу дієслів (36,1 %);
- доречне використання фразеологічних зворотів у мовленні (38,7 %);
- виправлення граматичних помилок у вживанні дієприслівників (41,0 %);
- редагування текстів (48,7 %).

Рекомендації за результатами проведеного дослідження

Аналіз результатів проведення моніторингового дослідження з культури мовлення дає підстави сформулювати рекомендації для вчителів, які викладають українську мову в загальноосвітніх навчальних закладах м. Києва, а саме:

1. Проаналізувати на засіданнях районних і шкільних методичних об'єднань результати моніторингового дослідження рівня сформованості вмінь і навичок з культури мовлення учнів 7-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва для підвищення рівня мовної компетенції.

2. При плануванні роботи на 2011–2012 навчальний рік передбачити час на ґрунтовніше вивчення навчальних тем, завдання з яких викликали в учнів труднощі під час тестування, а саме:

- «Морфологія»;

- «Фразеологія;
- «Орфографія.

3. Посилити увагу до формування в учнів уміння застосовувати одержані знання для вирішення життєвих ситуацій (мовна компетенція).

4. При вивченні тем мовної змістової лінії більше уваги приділяти питанням культури мовлення, враховуючи найбільш поширені недоліки в мовленні учнів.

5. Акцентувати увагу на формуванні навичок аналізу тексту, зокрема усуненню орфографічних, граматичних, лексичних і синтаксичних недоліків.

6. Систематично використовувати завдання в тестовій формі під час навчального процесу як ефективну форму тематичного та рубіжного контролю.

7. Удосконалювати в учнів навички роботи з тестовими матеріалами та машинозчитуваними формами (бланками відповідей).

8. На уроках та в позаурочний час створювати умови для стимулювання зацікавленості учнів у вдосконаленні власного мовлення відповідно до літературних норм української мови.

9. Урізноманітнювати форми і методи навчання та контролю рівня навчальних досягнень учнів.